

Foreningen af Rådgivende Ingeniører, FRI

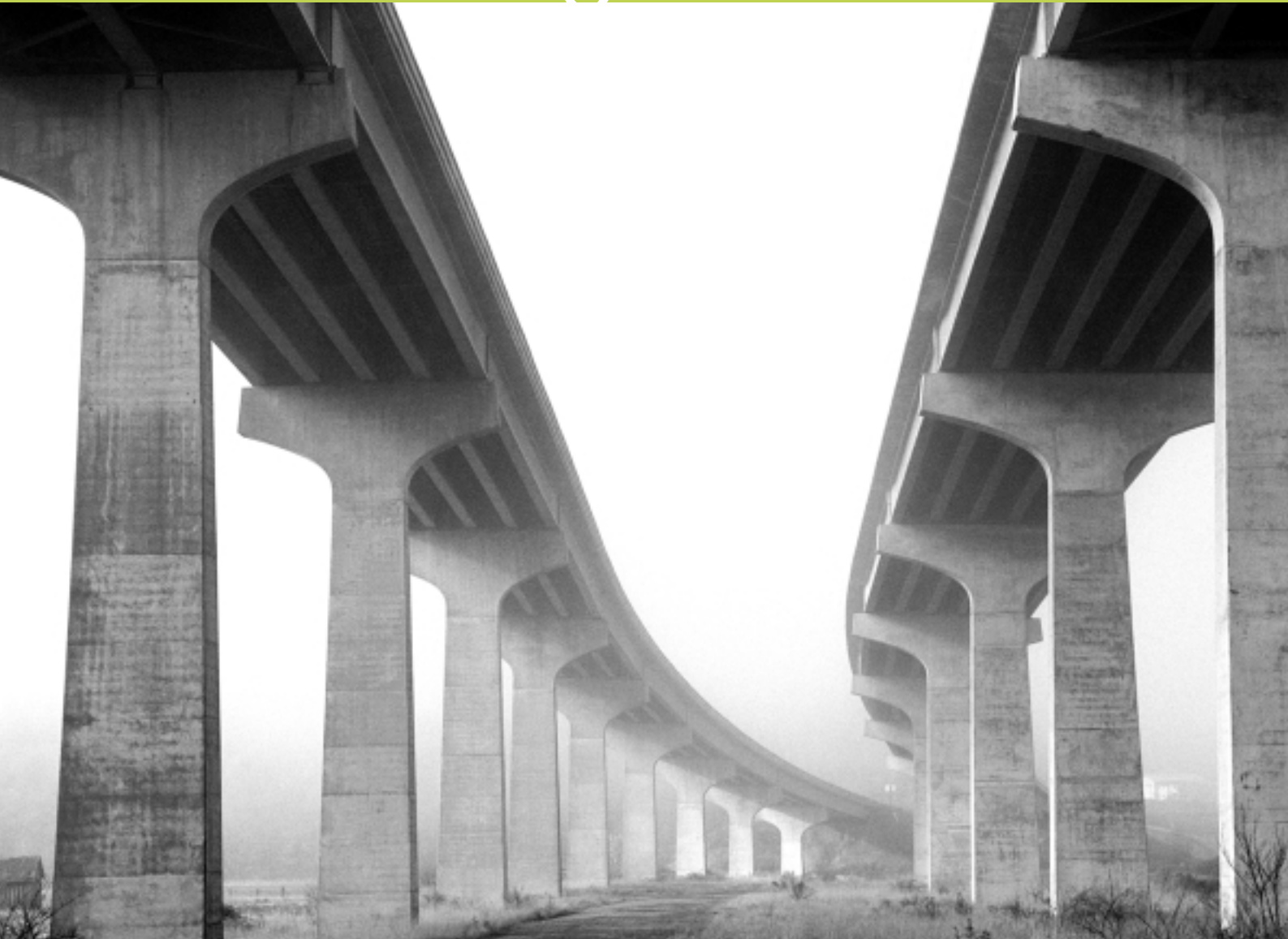

Årsberetning 2003

Indhold

Beretning 2003	4
Styrket branche -presset på indtjeningen	6
EU's indkøbsdirektiv	9
Regelforenkling	10
Byggeriets Evalueringscenter	11
Beskikkede bygningsagkyndige	11
EFCA	12
Ekspert	12
Danmarks Eksportråd	12
Foden indenfor hos de internationale udviklingsorganisationer	13
FIDIC	13
EuropeAids decentralisering og urimelige prækvalifikationskrav	13
Rådgiver i vidensamfundet	15
FIDIC Annual Conference Copenhagen 2004	15
I gode hænder	15
Kommunikation	16
1904-2004	16
Kurser og møder	16
Ingeniøruddannelser og kompetencer	17
Kystdirektoratet	18
Købermagt	19
PSO-rådgivning til eksamen	20
Sikkerhed og kvalitet i byggeriet	21
CO2 kvoter og Klimastrategi	22
Rådgiverhabilitet	24
Sektorforskningsinstitutterne	25
Lad os løse opgaven - vi er klar	26
Decentralisering - en stor udfordring	27
Gode fremskridt i 2003	27
Øget konkurrence på ulandsrådgivningen	28

Beretning 2003

"FRI er brancheforening for 350 forskellige virksomheder. Store og små, fra internationale til helt lokale og fra multidisciplinære til ganske specialiserede virksomheder, som på trods af deres forskellighed alligevel vælger et fællesskab i FRI".

De fleste der har prøvet at nærme sig hundrede år, vil nok kunne genkende nogle af de tanker, der er blevet tænkt i FRI i løbet af 2003. *Bare jeg når det*, for at nævne én fra begyndelsen af året, da den meget omtalte danske organisationskamp også var ved at få tag i FRI.

Det er muligt, at organisationskampen stadig raser lige om ørerne på os, men den gamle forening er alligevel kommet på andre tanker.

Det er stort at blive 100 år; det er ikke blot et mål, det er også en ny start.

I FRI's jubilæumsår 2004 vil der blive set tilbage. Ikke alene på de rådgivende ingeniørers forening, men på erhvervets betydning i Danmark i langt mere end 100 år. Der vil også blive set frem. Hvad vil fremtiden kræve af de rådgivende ingeniører, og hvad vil de unge og nye rådgivende ingeniører kræve til gengæld? Det bliver et spændende nyt år; men som det fremgår af denne årsberetning, skete der også en del i det forgangne år.

Branchen i tal

De danske rådgivere er gennem de seneste år blevet betydeligt større. Senest i 2003, hvor RAMBØLL med købet af svenske Scandiaconsult blev Europas 10. største rådgivende ingeniørvirksomhed. Med COWI og Carl Bro er der nu tre danske koncerner blandt Europas 20 største rådgivende ingeniørvirksomheder, og med NIRAS og Birch & Krogboe har FRI fem medlemmer blandt de 100 største rådgivere i Europa.

Det har gennem flere år været en grundlæggende vurdering i branchen, at det er nødvendigt at være stor, hvis man også fremover skal klare sig godt i den internationale konkurrence. Med konsolideringen i rådgiverbranchen og en række opsigtsvækkende ordrer i udlandet til flere af branchens virksomheder, synes de danske rådgivere at være på rette spor.

Det ville dog være en overdrivelse at påstå, at 2003 har været et godt år for branchen som helhed. FRI's brancheun-

dersøgelse baseret på regnskabstal fra 2002 viser sammen med de løbende konjunkturanalyser i 2003, at det også har været et vanskeligt år med faldende efterspørgsel og reduktion af medarbejdere i mange virksomheder. FRI's brancheundersøgelse og videnopgørelse er beskrevet yderligere på de følgende sider.

Irak

Året 2003 vil nok mest blive husket for krigen i Irak og den efterfølgende indsats for at vinde freden. De danske rådgivere meldte sig fra start klare til at deltage i genopbygningen af landet; men den fortsatte ustabile tilstand i Irak fraholdt siden virksomhederne fra at byde aktivt ind på opgaverne. Den forventede større stabilitet i Irak efter anholdelsen af Saddam Hussein, vil muligvis medføre en større dansk aktivitet i området fra 2004.

Rammebetingelser og forretningsvilkår

For FRI er aktiv deltagelse i udvalg og arbejdsgrupper under ministerier og styrelse, samt direkte dialog med embedsmænd, ministre og andre politikere af meget stor betydning. Uanset resultatet bidrager indsatsen næsten altid til øget kendskab og forståelse parterne imellem, og somme tider resulterer den i forbedrede forretningsvilkår for rådgiv-

verne. Også i 2003 lykkedes det gennem dialog med bl.a. Erhvervsministeriet, Trafikministeriet, Videnskabsministeriet og Udenrigsministeriet at påvirke rådgivernes konkurrencebetingelser på en række områder, som alle omtales i de efterfølgende artikler.

Rådgivernes brancheforening

FRI er brancheforening for 350 forskellige virksomheder. Store og små, fra internationale til helt lokale og fra multidisciplinære til ganske specialiserede virksomheder, som på trods af deres forskellighed alligevel vælger et fællesskab i FRI. Der er mange meninger og mange interesser at tilgodese, og man kan ikke altid gøre alle tilfredse. Det ved man godt, når man nærmer sig 100 år, men man skal alligevel gøre forsøget - hver gang.

100 år er et mål og en ny start. Man når det ikke uden at være berettiget til det, men man kommer helle ikke videre uden at ville det. FRI går med glæde, forventning og en vis stolthed ind i sit 100 års jubilæumsår.

"MED KONSOLIDERINGEN

I RÅDGIVERBRANCHEN OG EN RÆKKE OPSIGTSVÆKKENDE ORDRER I UDLANDET TIL FLERE AF BRANCHENS VIRKSOMHEDER, SYNES DE DANSKE RÅDGIVERE AT VÆRE PÅ RETTE SPOR".

Styrket branche - presset på indtjeningen

2003 har været et år, hvor branchens udvikling har været præget af to overordnede tendenser. På den ene side svigtende markeder og dermed en presset indtjening for en række virksomheder, og på den anden side konsolidering.

Dette ligner i høj grad en fortsættelse af den udvikling, der fandt sted i 2002.

For de største FRI-virksomheder har de seneste års branche-konsolidering betydet, at de i stadig højere grad opererer med Skandinavien som deres hjemmemarked. Tre af de fire største virksomheder i Skandinavien inden for rådgivende ingeniørvirksomhed har i dag hovedkontor i Danmark.

FRI har gennem 2003 løbende fokuseret på branchens økonomiske udvikling og muligheder gennem halvårslige konjunkturbarometre og gennem en årlig brancheundersøgelse, hvor branchens økonomiske såvel som videnskabelige nøgletal er sat i fokus. For den økonomiske udvikling i branchen er der ingen tvivl om, at de strukturændringer, der finder sted i indværende og kommende år, vil have en markant betydning. Det vil berøre så forskellige områder som omsætning, indtjening, medarbejdersammensætning og omsætningens fordeling på sektorer.

Branchen beskæftiger i dag ca. 9.000 personer i Danmark og ca. 5.000 i udlandet. Den seneste opgørelse fra Svensk Teknik og Design, STD, viser, at tre af FRI's medlemsvirksomheder målt på antallet af ansatte er blandt de 20 største arkitekt- og tekniske konsulentvirksomheder i Europa, nemlig RAMBØLL (10), COWI (14) og Carl Bro (20). Til sammenligning er der blot en enkelt tysk virksomhed i top-20 og ikke en eneste sydeuropæisk virksomhed.

Omsætning og indtjening

FRI har gennem sin årlige Brancheundersøgelse et grundigt kendskab til den økonomiske udvikling i rådgiverbranchen. Branchens omsætning i 2002 voksede fra 6,7 mia. kr. til 6,8 mia. kr. svarende til en stigning på ca. 1%. Væksten i virksomhedernes egenproduktion var i samme periode på ca. 5%. I 2003 er det forventningen, at væksten i branchens gennemsnitlige egenproduktion har været noget lavere. Til gengæld forventes omsætningen for branchen under ét at være vokset med ca. 5%.

Omsætningen fordelt på sektorer viser, at det fortsat er byggeri og anlæg, der udgør den største enkeltsektor for branchen, med hvad der svarer til 52% af omsætningen.

Rådgivningen indenfor områderne IT og management varierer betragteligt fra år til år, dog er tendensen i øjeblikket, at IT-rådgivning udgør en mindre del, mens managementrådgivning udgør en stadig større del af virksomhedernes egenproduktion.

Opdeles omsætningen på ydelsestyper viser tallene, at 63% kommer fra projekteringsydelser, mens 37% kommer fra andre ydelsestyper, eksempelvis bygherrerådgivning eller management.

Branchens indtjening i 2002 målt som overskudsgrad før finansielle indtægter og udgifter samt skat faldt mod forventning fra 4,1% til 3,1%. Det var forventet, at niveauet ville have været uændret eller endog svagt stigende.

Forventningerne til 2003 er, at branchens overskudsgrad vil ligge i intervallet 3-4%. Om denne forventning holder vil vise sig, efterhånden som branchens virksomheder fremlægger årsregnskaberne for 2003. Et af de afgørende faktorer for overskudsgraden for 2003 er den enkelte virksomheds evne til at tilpasse sig et trængt marked.

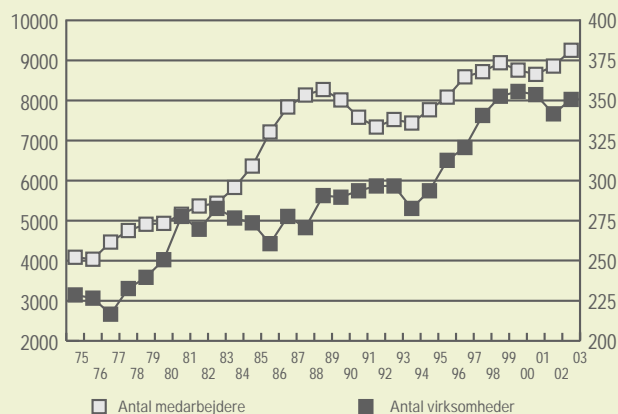
Videnforhold

Som videnbranche er medarbejdernes ressourcer og virksomhedernes evne til at anvende disse ressourcer optimalt en anden afgørende faktor for indtjeningen. FRI har for bedre at kunne måle disse ressourcer udviklet et egentligt videnregnskab på brancheniveau - i øvrigt som den første brancheorganisation i Danmark.

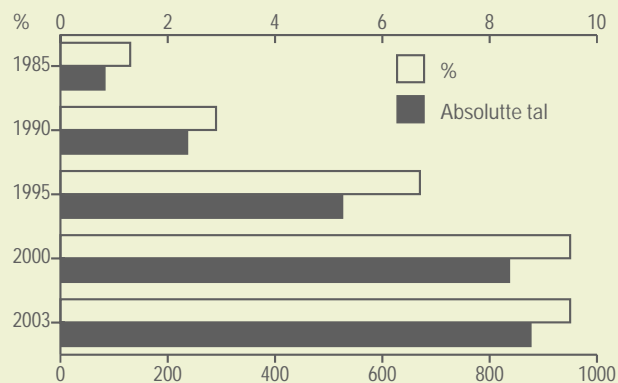
Medarbejdernes uddannelse er med til at signalere, hvilke områder den enkelte virksomhed og branchen som sådan generelt beskæftiger sig med. Et af de tydeligste karakteristika er, at de største virksomheder har en væsentlig højere andel af civilingeniører (24%) blandt deres medarbejdere end de mindre virksomheder (ca. 13%). De mindre virksomheder har så til gengæld en større andel af diplomingeniører, ca. 42% mod 31% i de største virksomheder. Et andet tydeligt karakteristika er, at der i de store virksomheder er en langt større andel af medarbejdere med lange videregående uddannelser, der ikke er ingeniører.

fortsættes næste side

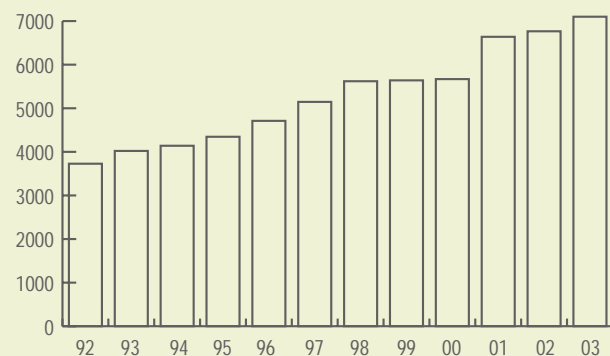
Virksomheder og medarbejdere 1975 - 2003

Medarbejdere med lange - ikke ingeniør - uddannelser i procent og absolutte tal

Udviklingen i omsætning fra 1993 til 2003

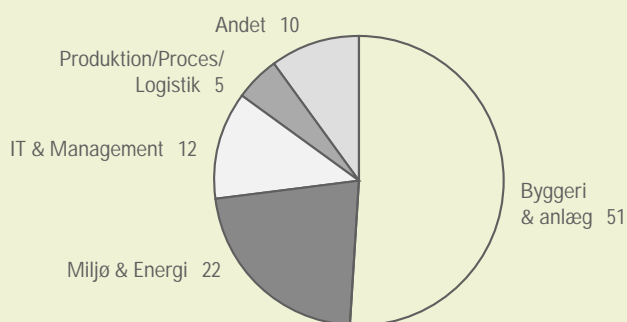

Styrket branche

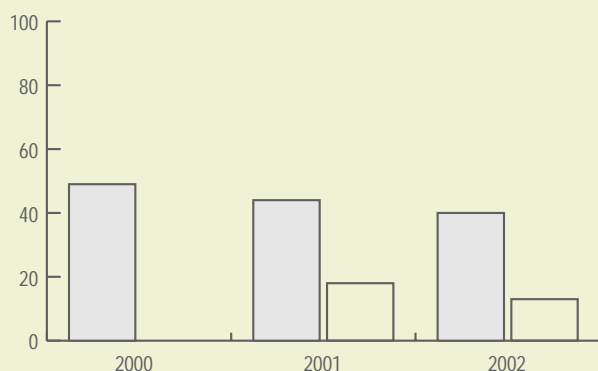
- presset på indtjeningen - *fortsat*

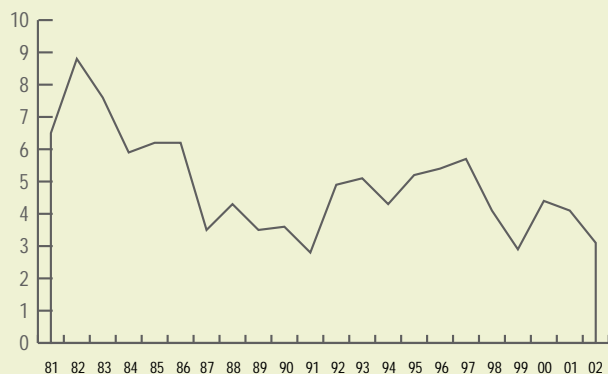
Omsætning fordelt på sektorer

Projektledere 2001, 2002 og 2003

Overskudsgraden de seneste 20 år (1982-2002)

For branchen som helhed har medarbejdernes uddannelse ikke flyttet sig væsentligt fra 1. januar 2002 til 1. januar 2003. Taget over de seneste 25 år er antallet af ansatte med lange uddannelser som ikke er ingeniører dog øget markant, fra ca. 1% til ca. 10% af den samlede medarbejderstab. Ses der på antallet af projektledere, så viser den seneste opgørelse, at op imod halvdelen af medarbejderne i branchen har projektleder-erfaring.

De øvrige indikatorer omkring medarbejderforhold viser heller ikke væsentlige forandringer mellem 2002 og 2003, dog er andelen af medarbejdere med mere end 25 års erfaring øget fra 26% til 30%. Sygefraværet i virksomhederne er igen steget fra gennemsnitligt 5,9 dage pr. medarbejder i 2001 til 6,2 dage i 2002.

Kendskabet til branchens videnforhold danner et billede af en branche, der er forholdsvis godt rustet til at klare sig i en videnbaseret økonomi, hvor faglig ekspertise, projektlederegenskaber og det at kunne gennemføre projekter med tværfaglige kompetencer, er med til at skabe væsentlige værdier for virksomheder og samfund.

Perspektiver for 2004

Ud fra de konjunkturmålinger FRI har foretaget i 2003, kan der forventes en fortsat stagnation i branchen i starten af 2004. De mere langsigtede perspektiver er dog mere positive, idet mængden af fremtidige opgaver er stigende, og der forventes en forbedret ordrebeholdning for branchen i løbet af andet kvartal 2004.

Det mest sandsynlige er, at størstedelen af væksten i 2004 sker inden for andre sektorer end byggeri, eksempelvis anlæg og energi. Regeringens 10-års investeringsplan, initiativer om Offentlig-Private Partnerskaber og jernbaneforliget fra efteråret 2003, trækker alle i samme positive retning.

EU's indkøbsdirektiv

Efter snart ti års erfaringer med EU's udbudsdirektiver er det FRI's vurdering, at kvaliteten af udbudene generelt er blevet meget bedre. Dette kan bl.a. mærkes ved et stadigt fald i antallet af henvendelser til FRI's sekretariat om hjælp i udbudssager, herunder ønsker om at FRI over for udbyderen eller udbudsrådgiveren rejser kritik af udbudsgrundlaget.

I løbet af 2. halvår 2004 forventes et fælles direktiv for offentlige indkøb at træde i kraft i Danmark. EU's indkøbsdirektiv afløser de nuværende tre separate direktiver for bygge- og anlægskontrakter, tjenesteydelser og varekøb.

Ved forberedelsen af direktivet i Kommissionen, Ministerrådet og Europaparlamentet har det været muligt at fremsætte kommentarer og forslag fra nationale og europæiske organisationer. Såvel ingeniører som arkitekter og entreprenører har været meget aktive gennem deres europæiske organisationer, der på sekretariatsplan har haft et nært samarbejde.

Det er FRI's opfattelse, at direktivet er blevet bedre end de nuværende. Det er mere systematisk i sin opbygning og ændringerne vil medvirke til øget transparens ved indgåelsen af kontrakter.

EU'S-INDKØBSDIREKTIV

afløser de nuværende tre separate direktiver for bygge- og anlægskontrakter, tjenesteydelser og varekøb. Direktivet er mere systematisk i sin opbygning og ændringerne vil medvirke til øget transparens ved indgåelsen af kontrakter.

Regelforenkling

"FRI GLÆDER SIG

OVER, AT REVISIONEN AF FERIELOVEN VED UDGANGEN AF 2003 BETYDER, AT DER IKKE LÆNGERE STILLES KRAV OM OVERENSKOMST FOR ANVENDELSEN AF LOVENS BESTEMMELSER OM FERIEOVERFØRSEL"

FRI har deltaget i skatteministeriets udvalg om regelforenklinger for erhvervet. FRI er glad for at være blevet indbudt, og skatteministeren skal roses for sit initiativ og de mange regelforenklinger, som arbejdet allerede har medført på skatteområdet.

FRI har tidligere deltaget i et længerevarende udvalgsarbejde om den skattemæssige behandling af igangværende arbejder. Da udvalget ved udgangen af 2002 afsluttede sit arbejde, var det med en klar forventning om, at den gældende praksis for igangværende arbejder ville blive stadfæstet ved lov. Det blev fra Skatteministeriet først stillet i udsigt, at lovforslaget ville blive fremsat i Folketinget i foråret 2003, dernæst blev det gjort sandsynligt, at det ville ske i efteråret 2003. Men indtil videre har Skatteministeriet tilsyneladende valgt at se bort fra det udvalgsarbejde, som ministeriet selv igangsatte. Den officielle forklaring herpå er, at ministeriet afventer en udtalelse fra Kammeradvokaten.

FRI vil dog fortsat presse på over for Skatteministeriet og udtrykke branchens opbakning til, at resultatet af udvalgets arbejde følges op af handling.

"FRI VIL FORTSAT

PRESSE PÅ OVER FOR SKATTEMINISTERIET OG UDTRYKKE BRANCHENS OPBAKNING TIL, AT PRAKSIS FOR DEN SKATTEMÆSSIGE BEHANDLING AF IGANGVÆRENDE ARBEJDER STADFÆSTES VED LOV".

FRI har siden regerings skiftet flere gange henvendt sig til beskæftigelsesministeren med opfordring til at følge det gode eksempel om regelforenkling på ferielovsområdet. Årsagen var en regel om, at en virksomhed skulle være underlagt en overenskomst for, at dens medarbejdere kunne gøre brug af ferielovens bestemmelser om overførsel af restferie.

Der er ikke tradition for overenskomster i de rådgivende ingeniørvirksomheder, hvor hverken arbejds- eller ejerstrukturer lægger op til at opdele medarbejdere i arbejdstagere og arbejdsgivere. Af samme årsag har FRI aldrig været en arbejdsgiverorganisation.

Det skal dog ikke medføre, at medarbejdere i de rådgivende ingeniørvirksomheder stilles ringere end loven, og derfor har FRI ekstraordinært varetaget sine medlemmers interesser på ferielovsområdet. Mellem IDA og FRI blev der i februar 2002 fastlagt et paradigme for aftaler om fravigelser fra ferieloven mellem IDA og den enkelte FRI-virksomhed. I slutningen af 2003 blev ordlyden heraf tillige accepteret af de øvrige akademikerorganisationer i AC. For øvrige medarbejdergrupper har virksomhederne hver for sig måtte ansøge Arbejdsdirektoratet om dispensation.

Det har for FRI været ganske uforståeligt, at regeringen kunne bevare en regel, som forskelsbehandler virksomheder med og uden overenskomster på ferielovsområdet. Om FRI's henvendelser har gjort indtryk er uvist. Men FRI kan under alle omstændigheder glæde sig over, at revisionen af ferieloven ved udgangen af 2003 betyder, at der ikke længere stilles krav om overenskomst for anvendelsen af lovens bestemmelser om ferieoverførsel.

Byggeriets Evalueringscenter

FRI har været med til at etablere Byggeriets Evalueringscenter (BEC) og har siden støttet centrets udvikling - også økonomisk. FRI's repræsentant i bestyrelsen Lars Holten Petersen, Birch & Krogboe, har været formand siden BEC's etablering. Erhvervs- og Boligstyrelsens beslutning om at alt statsligt og statsstøttet byggeri skal evalueres, er af helt afgørende praktisk og økonomisk betydning for centrets fremtid.

På årsmødet for Byggeriets Evaluerings Center i september måned blev der givet en grundig orientering om det nøgletals-system, som BEC har arbejdet med at udvikle siden centret blev operationelt. Nøgletalsystemet er nu færdig til brug. Det er endnu ikke afprøvet i praksis, men de første evalueringer indledes inden for kort tid. Det er ikke mindst centrets direktør Curt Liliagreens engagement og indsigt i et byggeris økonomi og tilblivelse, der har gjort det muligt at løse opgaven.

Det må antages, at såvel entreprenører som rådgivere, der søger prækvalifikation i forbindelse med udbud af statslige opgaver, skal kunne fremvise gode nøgletal for de byggeopgaver, som de inden for en fastlagt periode har deltaget i tidligere. God dokumenteret performance bliver således af stor markedsæssig betydning for aktørerne. For at få nye opgaver skal de opgaver, som man aktuelt arbejder med, løses godt. Det vil forhåbentlig medvirke til bedre byggeri - og mere tilfredse kunder.

"FOR AT FÅ

NYE OPGAVER SKAL DE OPGAVER, SOM MAN AKTUELT ARBEJDER MED, LØSES GODT. DET VIL FORHÅBENTLIG MEDVIRKE TIL BEDRE BYGGERI - OG MERE TILFREDSE KUNDER".

Beskikkede bygningssagkyndige

Der har i 2003 været stor offentlig interesse om de beskikkede bygningssagkyndiges samarbejde med ejendomsmæglerkæder.

Det har flere gange været et tema i medierne, bl.a. i DR's "Penge-magasinet". Det er dog ikke noget nyt emne, idet By- og Boligministeren allerede i 1999 gennemførte en høring om huseftersynsordningen, hvor et hovedtema var rådgivernes uafhængighed.

De bygningssagkyndiges afhængighed eller samarbejde med ejendomsmæglerne synes imidlertid ikke at forringe kvaliteten i deres rapporter. Der udføres i dag ca. 70.000 huseftersyn årligt. Heraf indbringes under 300 rapporter for Ankenævnet for Huseftersyn, og mindre end 100 klager får helt eller delvist medhold. Det viser med al tydelighed, at problemet med dårlige rapporter er forsvindende lille.

Det er FRI's opfattelse, at de beskikkede bygningssagkyndige, der har et stort volumen og driver deres forretning professionelt, klarer sig godt. Og det er ofte de firmaer, der har indgået faste samarbejder med ejendomsmæglerkæder.

Det store kundegrundlag gør, at firmaerne kan systematisere og effektivisere deres huseftersyn. Rapporterne skrives samme dag og kontrolleres dagen efter, hvor man er sikker på at have gennemgangen af huset i frisk erindring. Typisk er der også bedre mulighed for erfaringsopsamling og stikprøvekontrol som elementer i virksomhedens interne kvalitetsstyring. Og på denne måde opstår der færre fejl.

DER UDFØRES

I DAG CA. 70.000 HUSEFTERSYN ÅRLIGT. HERAF INDBRINGES UNDER 300 RAPPORTER FOR ANKENÆVNET FOR HUSEFTERSYN, OG MINDRE END 100 KLAGERE FÅR HELT ELLER DELVIST MEDHOLD. DET VISER MED AL TYDELIGHED, AT PROBLEMET MED DÅRLIGE RAPPORTER ER FORSVINDENDE LILLE"

Erhvervs- og Boligministeren varslede i december 2003 et lovindgreb, hvorefter bindende samarbejder med ejendomsmæglerkæder skal gøres ulovlige. Umiddelbart finder FRI det unødvendigt med et lovindgreb, idet forskellen alene forventes at give sig udslag i, at den beskikkede bygningssagkyndige fremover kun kan indgå aftalen med sælgeren af ejendommen i stedet for med ejendomsmæglerne.

Det er FRI's vurdering, at de bygningssagkyndige fortsat vil udarbejde fornuftige og retvisende rapporter, som er langt bedre end det indtryk medierne skabte i 2003.

EFCA

FRI er et yderst aktivt medlem af EFCA med deltagelse såvel i bestyrelsen som i de mange EFCA Task Forces (arbejdsgrupper). EFCA's væsentligste opgave er at påvirke den fælles europæiske lovgivning i EU og administrationen heraf fra såvel Bruxelles som de enkelte medlemslande. EFCA har bl.a. nedsat arbejdsgrupper om *Public Procurement* som opfølgning på EU's revision af direktiverne for offentlige indkøb, om *Professional Liability*, hvor ansvarsforhold og ansvarsforsikring giver rådgi- verne stigende vanskeligheder, om *Risk Management* for rådgivere med henblik på at skabe praktiske værktøjer for begrænsning af risici i projekter samt om *Development Co-operation* til varetagelse af rådgivernes interesser over for EU's udviklingsbistand.

EFCA har netop udgivet en samlet oversigt "EFCA Position Paper Book", som indeholder alle de holdningsnotater, som den europæiske rådgiverforening har udarbejdet. Holdningsnotaterne findes tillige på EFCA's hjemmeside www.efca.org

Eksport

Som led i et øget fokus på de kommercielle internationale markeder, har repræsentanter fra FRI de seneste år deltaget i en række eksportfremstød, eksportseminarer, møder og lign.

▲
Formand for FRI's internationale udvalg Carsten Toft Boesen til møde med Polens præsident, Aleksander Kwasniewski i København, oktober 2003

►
FRI's Internationale Direktør, Mads P. Gede i selskab med HKH Prins Henrik under eksportfremstød til Vietnam, september 2003

Danmarks Eksportråd

FRI arbejder i stort omfang sammen med arkitekterne på eksportområdet i regi af PAR-FRI Rådet. Siden Danmarks Eksportråd blev etableret i 2000 har de to organisationer været repræsenteret i rådets bestyrelse ved Carsten Toft Boesen, NIRAS, der i samme periode har været formand for FRI's internationale udvalg.

FRI arrangerer og gennemfører med jævne mellemrum eksportfremstød til udvalgte markeder med økonomisk og organisatorisk støtte fra Danmarks Eksportråd.

Eksportfremstød Indien februar 2003

HKH Kronprins Frederik stod i spidsen for den danske erhvervsdelegation til Indien med besøg i New Delhi og Mumbai.

Som repræsentant for FRI deltog næstformand Søren Holm Johansen, RAMBØLL, som under besøget gennemførte samtaler med bl.a. Verdensbanken, Asian Development Bank, EU's lokale repræsentanter og højtstående indiske embedsmænd.

Eksportfremstød Vietnam september 2003

Vietnam har et stort behov for international rådgivning. Landet har været påvirket af den økonomiske afmatning i Asien og i en årrække nået vækstrater på omkring 7% p.a. Under ledelse af HKH Prins Henrik deltog FRI's internationale direktør, Mads P. Gede i fremstødet til Vietnam med fokus på energi og miljø. Besøget omfattede møder med den vietnamesiske rådgiverorganisation VECAS samt relevante ministerier.

Foden indenfor hos de internationale udviklingsorganisationer

Danmark har konsulenttrustfonde i Verdensbanken, Den Asiatiske Udviklingsbank, Den Interamerikanske Udviklingsbank m.fl. Der er hård konkurrence om kontrakterne i udviklingsbankerne, og Konsulenttrustfondene er et godt markedsføringsredskab for de danske rådgivere. De kan give den første reference generelt eller i en bestemt sektor.

Konsulenttrustfonden i Verdensbanken er klart den største, men den har ikke fungeret optimalt i de sidste par år. Nye regler gjorde brugen mindre fleksibel og pengene

blev delt op i for små portioner til, at der kunne gennemføres interessante multidisciplinære opgaver. Efter pres over for Verdensbanken direkte og indirekte via Danida er der set væsentlige forbedringer på det seneste.

Konsulenttrustfondene er af stor betydning for dansk rådgiverbranches internationalisering. Derfor vil FRI også i de kommende år følge udviklingen tæt og arbejde for fremtidige genopfyldninger af fondene. Næste genopfyldning forventes at finde sted i 2005.

EuropeAids decentralisering og urimelige prækvalifikationskrav

FRI er repræsenteret i den europæiske rådgiverorganisation EFCA's *Development Cooperation Task Force*. Denne arbejdsgruppe følger EU's programmer i 3. lande. I 2003 har især EuropeAids decentralisering været i fokus. De decentrale enheder fortolker alt for ofte regelsættet for rådgiverindkøb forskelligt. Firmaerne tvinges derved til at anvende alt for mange ressourcer til at sætte sig ind i den konkrete fortolkning af regelsættet eller risikerer at udarbejde tilbud, der ikke bliver taget i betragtning.

EuropeAid har en naturlig interesse i at sortere i de tusindvis af rådgiverfirmaer, som ønsker at vinde EU-kontrakter. Forskellige modeller for prækvalifika-

tion er blevet præsenteret. Blandt de mest umulige findes krav om overskud hvert år de sidste tre regnskabsår og krav om at op til 40% af firmaets ansatte er beskæftiget med det faglige område inden for hvilket, firmaet ønsker at afgive prækvalifikation.

Det har ligeledes vist sig, at et meget stort antal udbud aflyses uden den fornødne dokumentation, der begrundet beslutningen. Efterfølgende har man så i flere tilfælde indgået forhandlede kontrakter med et af de firmaer, der havde deltaget i udbuddet. Arbejdsgruppen fortsætter i 2004 den løbende dialog med EU-kommissionen om bl.a. ovennævnte emner.

FIDIC

International Federation of Consulting Engineers

Den internationale rådgiverorganisation FIDIC havde 90 års jubilæum i 2003. Over hele Verden er FIDIC i dag kendt for sine aftaledokumenter inden for entrepris og rådgiverkontrakter. Desuden er FIDIC anerkendt for kvalitetssikring for rådgivning samt for sin indsats i korruptionsbekæmpelsen.

Også i FIDIC sammenhæng har danskere gennem årene ydet et stort bidrag. De seneste to år fra 2001-2003 har Eigil Steen Pedersen, COWI, været FIDIC's præsident, indtil han ved FIDIC's generalforsamling i Paris, september 2003 blev afløst af Richard Kell fra Australien.

FRI var repræsenteret ved stiftelsen af FIDIC i 1913 i Gent, og det er derfor ikke et tilfælde, at FRI i sit 100 års jubilæumsår er værter for FIDIC's årlige generalforsamling og konference.

HHK Kronprins Frederik er protektor for FIDIC Konferencen i København, 12.-16. september 2004

Rådgiver i vidensamfundet

På FRI's generalforsamling i marts 2003 holdt sociolog Henrik Dahl et foredrag om de tekniske rådgiveres rolle og status i vidensamfundet.

Det moderne samfund er mere kompliceret end industrisamfundet, og håndteringen af det kræver stadig mere komplekse organisationer - netværksorganisationer.

Alligevel er hovedparten af de systemer, der i dag styrer samfundet, fortsat baseret på industrisamfundets præmisser, og det skaber en række misforhold mellem samfundets faktiske problemer og de redskaber, der skal til for at løse dem.

Det moderne samfund er teknisk-videnskabeligt funderet. Økonomisk vækst bæres frem via grundforskningens integration i det teknisk/økonomiske system og af en global økonomi. Der går eksempelvis stadig kortere tid fra tekniske opdagelser til deres implementering i produkter. Produkter skabes, hvor der findes viden og produceres, hvor det bedst kan betale sig.

Det er indlysende at et samfund, der baserer sig på hurtigst muligt at integrere grundforskning i salgbare produkter, har et stort behov for tekniske rådgivere. Alligevel høster naturvidenskaben ikke den anerkendelse, som dens betydning for samfundsudviklingen berettiger til. Det lave ansøgertal til naturvidenskabelige uddannelser og den generelt manglende forståelse i samfundet for naturvidenskabelige ræsonnementer er eksempler på dette.

Det er derfor helt nødvendigt, at også de tekniske rådgivere forsøger at bidra-

ge til samfundets omstilling fra industrisamfund til netværkssamfund, herunder til opbygningen af et arbejdsmarked med omstillingsparate og fagligt dygtige individer som central arbejdskraft.

Henrik Dahl's inspirerende indlæg har uden tvivl været med til at sætte nogle processer i gang både i foreningen og i medlemsvirksomhederne. Det skal fortsat være FRI's ambition som brancheforening at bidrage til øget forståelse og anerkendelse af teknikken og naturvidenskabens nødvendighed og bidrag til fremtidens samfund.

HENRIK DAHL

"DET ER INDLYSENDE AT ET SAMFUND, DER BASERER SIG PÅ HURTIGST MULIGT AT INTEGRERE GRUNDFORSKNING I SALGBARE PRODUKTER, HAR ET STORT BEHOV FOR TEKNISKE RÅDGIVERE. ALLIGEVEL HØSTER NATURVIDENSKABEN IKKE DEN ANERKENDELSE, SOM DENS BETYDNING FOR SAMFUNDSUDVIKLINGEN BERETTIGER TIL".

FIDIC Annual Conference Copenhagen 2004

FRI er værter for den internationale rådgiverorganisation FIDIC's generalforsamling og konference 12. - 16. september 2004 i København.

"FIDIC 2004

KONFERENCEN I KØBENHAVN SÆTTER FOKUS PÅ DE RÅDGIVENDE INGENIØRVIRKSOMHEDERS FORRETNINGSMÆSSIGE MULIGHEDER, ORGANISERING, LEDELSE OG UDVIKLINGSPOTENTIALE. TIL KONFERENCEN FORVENTES OMKRING 500 DELTAGER FRA OVER 50 LANDE"

Temaet for konferencen er *Consultancy - Profession og Business*. Gennem seminarer og workshops sæt-

tes der fokus på de rådgivende ingeniørers forretning. Kunder, leverandører og samarbejdspartnere giver deres bud på rådgivernes stærke og svage sider. Toneangivende repræsentanter for den internationale rådgiverbranche lægger med udgangspunkt i erfaringer fra egne virksomheder op til debat om rådgivernes forretningsmæssige muligheder, organisering, ledelse og udviklingspotentiale.

København danner rammen om det sociale program for deltagere og ledsagere ved konferencen med receptioner på Nationalmuseet og på Københavns Rådhus, besøg i Tivoli og i det Kongelige Teater, Åbningsceremoni og Gallamiddag m.v.

Som optakt til konferencen har FRI i samarbejde med DIEU og FIDIC tilrettelagt et *Management Training Programme for Young Professionals*. Gennem et seks måneders træningsprogram, vil unge rådgivere fra forskellige lande arbejde med centrale emner om ledelse af rådgivende ingeniørvirksomhed. Træningsprogrammet afsluttes med præsentation og debat på konferencen i København.

Konferencen er åben for såvel rådgivende ingeniørvirksomheder som deres kunder, samarbejdspartnere og interesserede i øvrigt. Der er program og registrering på konferencens hjemmeside www.fidic2004.org

I gode hænder

For FRI's formand Knud Østergaard Hansen, COWI, ender den tre-årige formandsperiode ved FRI's generalforsamling den 4. marts 2004.

Knud Østergaard Hansen har ledet FRI med vægt på samarbejde og sammen-

hold i både bestyrelsen og blandt forenings medlemsvirksomheder - og med stor succes. FRI har været i gode hænder.

FRI's nye formand vælges af generalforsamlingen den 4. marts 2004.

"KNUD ØSTERGARD HANSEN

ER KONCERN-DIREKTØR I COWI. HAN HAR VÆRET FRI'S FORMAND SIDEN GENERALFORSAMLINGEN I MARTS 2001 OG TAKKER AF VED SAMME LEJLIGHED I MARTS 2004"

Kommunikation

FRI lancerede i 2003 sin hjemmeside www.frinet.dk i ny og mere brugervenlig udgave. Den førte statistik viser sammen med de mange positive tilbagemeldinger, at hjemmesiden er meget populær.

Hjemmesiden bliver løbende opdateret med generelle nyheder, nyt om udbud og konkurrencer, publikationer, åbne referater fra udvalg m.v.

FRI har ligesom branchens virksomheder fået stadig mere medieomtale i de seneste år. FRI's brancheanalyser, konjunkturmålinger, videnopgørelser mv. er blevet godt stof til både foramtale og baggrundsoplysninger i pressen. FRI oplever også i stigende grad at blive kontaktet uopfordret fra dagspressen for både holdninger og faktuelle oplysninger.

En del af FRI kommunikationsindsats er rettet mod folkeskoler, gymnasier, handelsskoler og tekniske skoler. Gennem annoncer m.v. forsøger FRI at øge kendskabet til rådgivererhvervet og påvirke unges uddannelsesvalg i teknisk-naturvidenskabelig retning.

I 2004 vil FRI sætte yderligere fokus på profileringen af de rådgivende ingeniører. Jubilæet er en oplagt anledning til at fortælle den gode historie om en betydende branche, som har udviklet Danmark og styrket danske ingeniørers anseelse i hele verden gennem (mere end) 100 år.

De særlige jubilæumsaktiviteter kan følges på FRI's hjemmeside www.frinet.dk

"FRI HAR

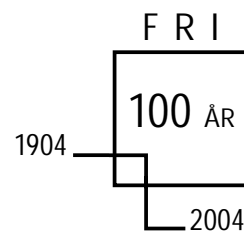
LIGESOM BRANCHENS VIRKSOMHEDER FÅET STADIG MERE MEDIEOMTALE I DE SENESTE ÅR".

1904-2004

For FRI bliver 2004 et særligt bemærkelsesværdigt år. Som den ældste generelle og stadig eksisterende forening af rådgivende ingeniører i verden, fejrer vi i november 100 års jubilæum. Jubilæet skal, som den enestående anledning det er, bruges til at markere foreningen og synliggøre branchens betydning - historisk, nu og for fremtiden. Forberedelsen af en række begivenheder i jubilæumsåret er allerede i gang.

Blandt andet vil FRI være værter for den internationale rådgiverorganisation FIDIC's konference 12. - 16. september 2004, hvor der forventes omkring 500 deltagere fra over 50 lande. Jubilæet i november vil blive markeret med en bog om rådgivererhvervets udvikling i Danmark siden begyn-

delsen af 1770'erne og frem til i dag. Rådgivernes historie vil blive præsenteret og perspektiveret ved møder og events rundt om i landet, ligesom der vil blive arrangeret begivenheder med fokus rettet mod fremtiden. Selve jubilæet markeres ved et seminar i København med efterfølgende reception for medlemsvirksomheder, kunder, politikere og samarbejdspartnere. Og endelig holdes der naturligvis en jubilæumsfest for medlemskredsen.

Kurser og møder

FRI har i de seneste år afholdt et stigende antal møder og kurser om relevante emner for medlemsvirksomhederne. Ud over det faglige eller forretningsmæssige input er deltagelse i kurser og møder en anledning til at opbygge og styrke sit netværk inden for branchen og med de nærmeste samarbejdspartnere.

Det er FRI's indtryk, at der blandt de ansatte i medlemsvirksomhederne er et stigende ønske om at bruge brancheforeningen til netværksdannelse. Derfor vil FRI fra 2004 styrke denne indsats. Det vil ske ved afholdelse af endnu flere kurser, "gå-ikke-hjem"-

møder og lignende samt en udbygning af FRI's hjemmeside www.frinet.dk med subsites om emner og temaer, som de interesserede i medlemsvirksomhederne kan samles om.

"UD OVER DET

FAGLIGE ELLER FORRETNINGS-MÆSSIGE INPUT ER DELTAGELSE I KURSER OG MØDER EN ANLEDNING TIL AT OPBYGGE OG STYRKE SIT NETVÆRK INDEN FOR BRANCHEN OG MED DE NÆRMESTE SAMARBEJDSPARTNERE".

FRI har igangsat et projekt, der i 2004 vil resultere i en rapport og et FRI Holdningsnotat om ingeniøruddannelser og kompetencer

Ingeniøruddannelser og kompetencer

FRI har igangsat et projekt, der i 2004 vil resultere i en rapport og et FRI Holdningsnotat om ingeniøruddannelser og kompetencer. Igennem projektet vil FRI forsøge at afdække og forholde sig til, hvilke krav de rådgivende ingeniørvirksomheder må stille til nyuddannede kandidaters kompetencer for en fortsat faglig og forretningsmæssig udvikling i branchen. Samtidig vil rapporten redegøre for i hvilken grad de nuværende danske ingeniøruddannelser synes at kunne imødekomme disse krav.

For FRI er det som udgangspunkt problematisk, at de mange udbydere af

ingeniøruddannelser gør det vanskeligt at opretholde/samle et højt fagligt niveau på de enkelte skoler.

De enkelte uddannelser bliver målt på, hvor mange elever de tiltrækker og på hvor mange, der gennemfører. Det kan friste til at gå på kompromis med det faglige niveau, eller med udbuddet af traditionelt "svære" fag med "hardcore" matematik, fysik o.l.

FRI vil med baggrund i projektets resultater kunne bidrage til en styrket dialog med ministerier, uddannelsesinstitutioner og uddannelsessøgende om at sikre

det videns- og kompetenceniveau, som vil være nødvendigt for både branchens og samfundets videre udvikling.

"DE ENKELTE

UDDANNELSER BLIVER MÅLT PÅ, HVOR MANGE ELEVER DE TILTRÆKKER OG PÅ HVOR MANGE, DER GENNEMFØRER. DET KAN FRISTE TIL AT GÅ PÅ KOMPROMIS MED DET FAGLIGE NIVEAU, ELLER MED UDBUDET AF TRADITIONELT "SVÆRE" FAG".

FRI opnåede i 2003 en væsentlig afgørelse i en politisk principsag omkring omfanget af Kystdirektoratets rolle i projekteringsopgaver, inden for direktoratets myndighedsområde.

Kystdirektoratet

Det har hidtil været almindelig praksis, at Kystdirektoratet selv har stået for detailprojekteringen af en række anlæg i kystbeskyttelsesøjemed, omend dette har været i modstrid med gældende lovgivning på området.

FRI satte gang i den principielle debat efter henvendelse fra en medlemsvirksomhed om en konkret sag om projektering af forstærkning af Rejsby og Ballum-Astrup diger. FRI påpegede over for Trafikministeriet, herunder i breve til Trafikministeren, at Kystdirektoratets

automatiske ret til at projektere anlægene var i modstrid med Vejledning til Lov om Kystbeskyttelse.

FRI's pres i den konkrete sag betød, at Kystdirektoratet måtte trække sit tilbud tilbage. Projekteringen blev udbudt og efter konkurrence vundet af en rådgivende ingeniørvirksomhed.

FRI's pres ændrede ikke blot udfaldet af en enkelt sag, men reviderede 15 års administrativ praksis på området. Kystdirektoratet må ikke længere

HOVEDLINIERNE

I SAGSFORLØBET OM FORSTÆRKNINGEN AF REJSBY DIGE OG BALLUM-ASTRUP DIGE KAN LÆSES PÅ FRI'S HJEMMESIDE WWW.FRINET.DK

påtage sig egentlige projekteringsopgaver, men skal alene varetage sin rolle som myndighed på området for kystbeskyttelse.

I juli 2003 svarer Trafikminister Flemming Hansen på FRI's henvendelse. I svaret giver Trafikministeren FRI ret i tolkningen af lovene på området for Kystbeskyttelse. Det medfører en ændring i forhold til, hvordan regelsættet hidtil er blevet praktiseret. Der må ifølge ministeren generelt

ikke kunne rejses tvivl om Kystdirektoratets habilitet i relation til udøvelse af myndighedsbeføjelserne. Den konkrete sag er med ministerens ord afgjort: "Kystdirektoratet kan således ikke gå ind og påtage sig den egentlige projektering af forstærkning af digerne".

Købermagt

De liberale erhverv i Danmark fik for flere årsiden pålagt af Konkurrencemyndighederne at ophæve deres vejledende takster.

Det gjaldt bl.a. advokater, revisorer, ejendomsmæglere, arkitekter og rådgivende ingeniører. Begrundelsen var, at kalkulationssystemer og vejledende priser kan virke normerende for pris-sætningen og i praksis fungere som en minimumspris uafhængig af ydelsens faktiske kostpris.

Udgangspunktet er i princippet det samme, når det er købersiden, som horisontalt fastsætter vejledende priser. Det har derfor været en kilde til undren for FRI, at Kommunernes Revisionsafdeling, KR, fortsat kan have vejledende retningslinjer for ydelser og honorarer for rådgivere.

Kommunernes Revisionsafdeling er ifølge deres egen hjemmeside den største aktør på markedet i Danmark inden for offentlig revision og rådgivning og oplyser at have en samlet andel på 82% af det kommunale og amtskommunale marked. Kundekredsen tæller 241 kommuner, 7 amter og en række institutioner. Når KR er bygherrerådgiver for mange kommuner og almennyttige boligselskaber, har FRI erfaring for, at

det er KR's retningslinjer for honorarer, der lægges til grund ved køb af rådgivning. KR's officielle idégrundlag er at sikre en hensigtsmæssig prisdannelse. Der er derfor ingen tvivl om, at også de rådgivende ingeniører er underlagt Kommunernes Revisionsafdeling's vejledende takster, når det drejer sig om det offentliges køb af rådgivningsydelser.

Det er imidlertid yderst vanskeligt at bevise, at der foreligger misbrug af en dominerende stilling i Konkurrencelovens forstand, når det går den vej. Efter konkurrencemyndighedernes praksis er det nemlig først når sådanne retningslinjer for honorarer anvendes på mere end 50% af hele sektorens omsætning, at der kan være en stærk formodning om, at bygherrerne indtager en dominerende stilling. Det er en meget høj grænse i et marked, hvor mange opgaver udbydes efter EU's direktiver.

Den gældende lovgivning giver ganske enkelt ikke rådgivere den samme beskyttelse over for "købermagt", som købere nyder over for leverandører.

"DET ER

IMIDLERTID YDERST VANSKELIGT AT BEVISE, AT DER FORELIGGER MISBRUG AF EN DOMINERENDE STILLING I KONKURRENCELOVENS FORSTAND, NÅR DET GÅR DEN VEJ. DEN GÆLDENDE LOVGIVNING GIVER GANSKE ENKELT IKKE RÅDGIVERE DEN SAMME BESKYTTELSE OVER FOR "KØBERMAGT", SOM KØBERE NYDER OVER FOR LEVERANDØRER".

PSO-rådgivning til eksamen

FRI har i løbet af 2003 opnået et væsentligt gennembrud i en politisk mærkesag: At skabe styrket konkurrence på markedet for den PSO-finansierede energirådgivning, således at også private rådgivere får adgang til at konkurrere på dette marked til en værdi af ca. 100 mio. kr.

PSO-midlerne opkræves via elprisen med et beløb svarende til ca. 0,5 øre/kWh. Beløbene forvaltes af elnet-selskaberne, der fortrinsvis anvender dem til egne energirådgivningstjenester, og fortrinsvis opererer inden for afgrænsede geografiske og teknologiske områder. Mange erhvervsvirksomheder har på egen foranledning gennemført de aktiviteter, som elnet-selskaberne kan tilbyde, eller ønsker at benytte andre løsninger; løsninger som giver bedre energirådgivning i netop deres situation, end de der tilbydes af elnet-selskaberne.

Over de seneste år har FRI haft en løbende dialog med Energistyrelsen, Folketingets energipolitikere, Elfo og øvrige relevante brancheorganisationer omkring elnetselskabernes vederlagsfrie energirådgivning. Senest var en fælles henvendelse sammen med Foreningen for Slutbrugere af Energi, FSE, til Økonomi- og Erhvervsminister Bendt Bendtsen om emnet medvirkende til, at det politisk blev besluttet at gennemføre en evaluering af den del af den PSO-finansierede rådgivning, som retter sig mod virksomheder med et elforbrug på 20 MW eller mere. Evalueringen skal blandt andet afdække, hvordan der opnås størst brugertilfredshed med rådgivningen og populært sagt *mest miljø for pengene*.

Evalueringen vil blive gennemført i første halvår af 2004 af Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut (AKF) i samarbejde med FRI-virksomheden SRC International A/S. Resultatet af evalueringen kendes endnu ikke, men FRI er ikke i tvivl om, at mere konkurrence og øget valgfrihed for de virksomheder, der modtager energirådgivning, vil skabe en øget brugertilfredshed og ultimativt bedre energirådgivning.

PSO betyder Public Service Obligation. Det er elforbrugerne, der over deres elregning betaler et særligt PSO-bidrag for at elnetselskaberne kan lave særlige ikke-kommercielle tiltag, herunder foretage ikke-kommerciel energirådgivning.

Sikkerhed og kvalitet i byggeriet

FRI har besluttet at udarbejde en handlingsplan for højere sikkerhed og bedre kvalitet i byggeriet.

FRI har, i lyset af den megen debat om sikkerhed i byggeriet i 2003 og de kommende lovændringer i form af opstramminger i Bygningsreglement 1995 og Anerkendelsesordningen for statikere §7, besluttet at udarbejde en handlingsplan for højere sikkerhed og bedre kvalitet i byggeriet.

Handlingsplanen vil fokusere på en række af de områder, der i dag er medvirkende til, at byggeriets sikkerhed og kvalitet ikke altid er på det niveau, FRI kunne ønske. Det drejer sig om emner af både teknisk-, uddannelsesmæssig- og organisatorisk art.

FRI forventer at kunne præsentere handlingsplanen i første halvdel af 2004.

Siemens Arena

Sammenstyrtningen af Siemens Arena i januar 2003 satte i høj grad politisk fokus på byggeriets sikkerhed og skabte et politisk krav om bedre koordinering mellem de mange parter, der i dag deler ansvaret for de bærende konstruktioners sikkerhed og for dokumentationen heraf.

Under ledelse af Erhvervs- og Boligstyrelsen blev der nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse fra IDA's Statikeranerkendelsesudvalg, Bygningsinspektørforeningen, Dansk Byggeri og FRI, der i løbet af sommeren og efteråret 2003 skulle udarbejde forslag til ændringer af Bygningsreglementet og vedtægterne for Statikerordningen. Det endelige resultat af arbejdet forelå sidst i december 2003 i form af Tillæg 6 til Bygningsreglement 1995.

Processen, hvor der løbende blev justeret og foreslået nye ændringer til Bygningsreglementet, skabte en sund debat blandt de fleste af byggeriets aktører. Denne debat fandt selsagt også sted i kredsen af FRI-virksomheder.

Der er med det endelige resultat, Tillæg 6 til Bygningsreglement 1995, enighed i kredsen af FRI-virksomheder om, at forslaget både i sin helhed og på en række væsentlige områder skaber en forbedring af den hidtidige lovgivning. Det påpeges dog også, at forslaget fortsat rummer problemer - men at de problemer der resterer reelt kræver en afprøvning af tillægget i praksis, før det egentlige omfang af problemerne kan vurderes.

C₀2

kvoter og Klimastrategi

Trods regeringens udspil om Danmarks Klimastrategi fra foråret 2003 er det et faktum, at Danmark ligger langt fra at opfylde sin CO2 forpligtelse med en reduktion i CO2 udslippet på 21% i forhold til niveauet i 1990.

Den danske indsats bør styrkes for at de nødvendige mål kan nås. FRI har gennem 2003 givet udtryk for en klar opbakning til de initiativer, der muliggør at målene nås, både ved forsæt at arbejde med hjemlige energibesparelser og gennem de europæiske og internationale initiativer.

Det er væsentligt, at internationale tiltag som EU's *kvotehandelsdirektiv* og Kyotoprotokollens *fleksible mekanismer* er på plads for at synliggøre, hvordan de mest optimale CO2 reduktioner skabes. Det er samtidig væsentligt at påpege, at de billigste CO2 reduktioner ikke nødvendigvis vil være gennemførelse af projekter i Østeuropa, SNG eller 3. verden, men derimod yderligere besparelser i Danmark. FRI's medlemmer ligger inde med den nødvendige viden til at skabe de rigtige løsninger. Ved at projektere energibevidst kan der typisk spares 15-30% i energiforbrug uden væsentlige meromkostninger både ved nybyggeri og ændringer af eksisterende byggeri.

Ved at projektere bæredygtigt og tænke totaløkonomi ind i projekter omkring nybyggeri kan der opnås en række ekstra afledte miljø- og energigevinster.

FRI vil gennem 2004 arbejde for, at Danmarks CO2 forpligtelse kan blive opfyldt gennem såvel hjemlige besparelser som internationale tiltag. Efterhånden som der gennem internationale aftaler skabes en fast prisstruktur for CO2 kvoter, vil det markedsøkonomiske incitament til at få gennemført de nødvendige besparelser blive øget.

DET ER VÆSENTLIGT,

AT DANSK ERHVERVSLIV FASTHOLDER ET TEKNOLOGISK FORSPRING PÅ ENERGIOMRÅDET. DERFOR BØR DANMARK STRÆBE EFTER AT OPFYLDE SINE KLIMAMÅL ENTEN Gennem EN STADIGT ØGET REDUKTION AF ENERGIFORBRUGET I DANMARK ELLER Gennem INTERNATIONALE TILTAG SOM "JOINT IMPLEMENTATION" I ØST- OG CENTRALEUROPA OG "CLEAN DEVELOPMENT MECHANISM"- PROJEKTER I ULANDE.

Rådgiverhabilitet

Ordregiver skal kunne benytte en rådgiver i de indledende undersøgelser uden, at dette som udgangspunkt skal afskære ham fra at prækvalificere den samme rådgiver.

Dette fremgår af betragtning 10 til Tjenesteydelsesdirektivet, hvorefter *"Ordregivende myndigheder kan søge eller modtage rådgivning, der kan benyttes til at udarbejde specifikationer til en bestemt udbudsforretning forudsat, at en sådan rådgivning ikke har til følge, at konkurrencen udelukkes"*.

Rådgiverhabilitet har indtil 2003 været behandlet pragmatisk i Klagenævnet for Udbud, og kun i særdeles grove tilfælde har klagenævnet statueret, at der forelå rådgiverinhabilitet.

I 2003 har Klagenævnet for Udbud og Konkurrencestyrelsen tilsyneladende skærpet praksis. Alene det, at rådgiveren via sit hidtidige arbejde på den konkrete sag for bygherren kan have

opnået en fordel i forhold til de øvrige bydende, kan medføre at denne rådgiver afskæres fra at afgive tilbud.

Ifølge klagenævnets seneste afgørelser lægges der stor vægt på, om produktet af den forudgående rådgivning stilles til rådighed for alle de bydende. Altså om det informationsoverskud, en rådgiver har fået, neutraliseres ved at blive indført i udbudsmaterialet. Denne betragtning kan FRI fuldt ud tilslutte sig.

Herudover foretages en samlet vurdering af, om der foreligger en utilbørlig konkurrencefordel i forhold til de øvrige bydende.

Hvis konkurrencemyndighederne her er for restriktive, kan det ende med at gøre udbyderne "håndsky", således at de fremover helt vil undlade at prækvalificere rådgivere, som tidligere har bistået i forbindelse med projektet.

Det bør f.eks. være sagen uvedkommende, at det firma, der

DET BØR F.EKS.

VÆRE SAGEN UVEDKOMMENE, AT DET FIRMA, DER HAR UDARBEJDET EN RAPPORT - MULIGVIS - KAN UDARBEJDE TILBUDET HURTIGERE END DE ØVRIGE TILBUDSGIVERE. DET AFGØRENDE ER, AT DE ØVRIGE BYDENDE HAR TILSTRÆKKELIG TID TIL AT UDARBEJDE TILBUDET.

Det er FRI's holdning, at konkurrencemyndighederne ikke bør være for restriktive i deres vurdering af rådgiverhabilitet. Det er uhen-sigtsmæssigt at gøre udbydere "håndsky", således at de fremover helt vil undlade at prækvalificere rådgivere, som tidligere har bistået i forbindelse med projektet.

har udarbejdet en rapport - muligvis - kan udarbejde tilbuddet hurtigere end de øvrige tilbudsgivere. Det afgørende er, at de øvrige bydende har tilstrækkelig tid til at udarbejde tilbuddet.

En fordel kan f.eks. også opstå ved, at et rådgiverfirma har en meget stor erfaring inden for f.eks. motorvejsbyggerier eller, at et firma har udført tilsvarende arbejder på en tidligere vejstrækning end den udbudte. I begge tilfælde har firmaet en kompetence/viden, der kan give en tidsmæssig eller omkostningsmæssig fordel i forhold til de øvrige bydende. Men her vil det ikke være rimeligt at diskvalificere firmaet som tilbudsgiver. Det ville være alt for vidtgående, og udbyder er som bekendt bedst tjent med, at den mest kompetente rådgiver udfører opgaven.

Sektorforskningsinstitutterne

FRI gjorde over for videnskabsministeren i begyndelsen af 2003 indsigelser mod forslaget til ny lov om sektorforskningsinstitutter. I et fælles brev med DMR og GTS påpegede FRI, at forslaget i alt for ringe grad lagde op til mulighederne for konkurrence om udførelsen af offentlige forsknings- og udviklingsopgaver.

Denne og flere andre indvendinger medførte, at fremsættelsen af lovforslaget blev udsat. De tre organisationer mødtes efterfølgende med Videnskabsministeren, som oplyste, at et nyt lovforslag ville blive fremsat i efteråret 2003 og at de synspunkter, ministeriet havde modtaget, ville indgå i det lovforberedende arbejde. De tre organisationer understregede nødvendigheden af den rette balance mellem forskning på universiteter, sektorforskningsinstitutter og i privatsektoren.

Det er FRI's holdning, at der bør ske en bredere inddragelse af den private vidensektor i offentlig forskning og udvikling. Ved medvirken fra den private vidensektor bliver ny viden hurtigere implementeret i praktisk anvendelse. Det nye lovforslag blev fremsat i Folketinget i slutningen af 2003, og det synes at imødekomme FRI's synspunkter på en række områder.

"DET ER FRI'S

HOLDNING, AT DER BØR SKE EN BREDERE INDDRAGELSE AF DEN PRIVATE VIDENSEKTOR I OFFENTLIG FORSKNING OG UDVIKLING. VED MEDVIRKEN FRA DEN PRIVATE VIDENSEKTOR BLIVER NY VIDEN HURTIGERE IMPLEMENTERET I PRAKTISK ANVENDELSE".

Lad os løse opgaven - vi er klar

Rådgiverbranchen ser gerne, at Danida udliciterer en stor del af de langtidsopgaver, som man i dag hyrer åremålsansatte eksperter til at løse. Den omfattende brug af egne langtidsrådgivere betyder, at Danida konstant har mellem 250 og 300 såkaldte Danidarådgivere ansat på åremålskontrakter - hvad der svarer til et mellemstort dansk rådgivningsfirma.

En større grad af udlicitering vil sikre en bedre kompetenceopbygning og en bedre institutionel hukommelse, fordi firmarådgivere i højere grad "bliver i branchen" efter endt opgave.

De internationale udviklingsmål *Millenium Development Goals* lægger stor vægt på uddannelse og sundhed. Det samme gælder de *Poverty Reduction Strategies*, som ulandene selv skal udarbejde, og som Verdensbanken ønsker at basere en stor del af sit udlån på. Danida igangsætter i disse år en række nye sektorprogrammer inden for de to nævnte områder. Og det er netop inden for disse to områder samt kapacitetsopbygning/institutionsudvikling, at den danske rådgiverbranches deltagelse er alt for lille.

Flere rådgiverfirmaer løser større sundheds- og uddannelsesopgaver for EU, men har svært ved at komme igennem over for Danida, der sjældent udbyder langtidskontrakter på disse fagområder.

Langtidskontrakter i udviklingslandene betyder for firmaerne, at de kan opbygge landekendskab, referencer og det kontaktnet til de lokale myndigheder og de øvrige donorer i landet - herunder Verdensbanken og EU - som er en forudsætning for at vinde yderligere opgaver. Udlicitering på dette område hos Danida vil kunne få stor positiv betydning for dansk videnskapsport.

Decentralisering

- en stor udfordring

Verdensbanken og EU-kommissionen har gjort det, og i september 2003 blev også den danske bilaterale ulandsbistand til alle programsamarbejdslande decentraliseret.

FRI tror kvaliteten af dansk ulandsbistand vil vokse med decentraliseringen i form af bedre bæredygtighed og lokalt ejerskab kombineret med større fleksibilitet i opgaveudførelsen. Men for rådgiverfirmaerne bliver det også en stor

udfordring at følge med Danida ud i verden. Korttidskontrakterne vil fremover blive indgået direkte fra ambassaderne. Firmaer med lokalkontorer vil stå klart stærkere i konkurrencen, men spørgsmålet er om det kan hænge sammen økonomisk at etablere sig lokalt. Findes der relevante lokale firmaer at danne alliancer med?

FRI arbejder for, at Danida udbyder opgaverne i større klumper - f.eks. hele

sektorprogrammer ad gangen. Det vil give firmaer den fornødne basisomsætning igennem en årrække til, at man i højere grad end nu vil kunne opretholde lokalkontorer. Lokalkontorer er også en god måde at gøre sig konkurrencedygtig på over for andre decentraliserede donorlande, der vælger at afbinde deres ulandsbistand. De danske rådgivere står klar til at fortsætte internationaliseringen og eksportvæksten.

Danida er ikke et eksportfremmeorgan. Alligevel har Danida som en integreret del af Udenrigsministeriet et ansvar for fremme af f.eks. dansk vidensserviceeksport. Inden for sektorerne vand og affald har Danida flittigt anvendt private rådgivningsfirmaer. Derfor har dansk erhvervsliv nu en stærk ressourcebase med en stor eksportandel på disse områder. På vandområdet findes også på udstyrssiden nogle af verdens førende fabrikker i

Danmark. Hvis Danida i samme omfang lod den private sektor deltage i opgaveløsningen inden for f.eks. uddannelse, sundhed og landbrug ville man også her kunne opbygge en stærk dansk ressourcebase og øge danske eksportindtægter - uden ekstraomkostninger og uden at kvaliteten i dansk ulandsbistand ville falde.

Gode fremskridt i 2003

I det forløbne år er der opnået flere gode resultater for rådgiverbranchen i forhandlingerne med Danida omkring ulandskontrakterne. Hovedordene er mindre bureaukrati i tilbudsgivningen, mindre prisfokus og mere vægt på kvalitet. Fra 1. januar 2004 hedder Danidas prisvægt 20% - mod tidligere reelt helt op til 45-50%.

Den specielle prisevalueringssmodel udskiftes nu med Verdensbankens ditto. Det er gode nyheder.

Der er også sket et gennembrud vedrørende Danidas krav om meget høje forsikringssummer i relation til vejprojekter. Rådgiverbranchen vil primo 2004 blive indbudt til drøftelser om behovet for og rimeligheden af at reducere disse.

På det nuværende forsikringsmarked har det i visse tilfælde vist sig umuligt at forsikre de krævede 5 gange kontraktsummen. Endelig vil omkostningerne til garantistillelse i forbindelse med forudbetalinger blive reduceret. Garantisummen vil fremover kunne nedskrives hvert kvartal.

Øget konkurrence på ulandsrådgivningen

OECD's udviklingskomité har i årevis anbefalet, at alle indkøb, der vedrører udviklingsbistand, bør være åbne for international konkurrence og ikke være bundet til indkøb fra det land, der yder bistanden (donorlandet). Først i de seneste år er enkelte lande begyndt at følge anbefalingen. Briterne var de første til at følge anbefalingen efterfulgt af Holland og Sverige. 2004 bliver året, hvor også Danmark følger trop. Afbindingen må komme en dag, har man længe sagt. For Danmark er dagen kommet nu. Vi venter så på de øvrige EU-lande.

FRI støtter afbindingen som logisk rigtig, men havde foretrukket en bred aftale mellem de største og førende donorlande. Dansk afbinding uden en bred aftale herom giver god samvittighed, men virker også naiv. Et stort folketingsflertal var da også imod afbinding på de nuværende betingelser, men Danmark blev hårdt presset af EU-kommissionen, der med tjensteydelsesdirektivet i hånden rettede skytset mod Danmark og et par andre lande. Danmark var et let offer; man behøvede

blot at klikke sig ind på Danidas hjemmeside for at konstatere, at de danske langtidsrådgiver-kontrakter og varerindkøb var forbeholdt leverancer fra danske firmaer. Så let får kommissionen det ikke i alle EU-lande!

FRI-virksomhederne frygter ikke den internationale konkurrence. Den kender de allerede fra EU-kontrakter, hvor danske rådgivere traditionelt klarer sig ganske godt, og blandt de danske rådgivere er der i forvejen knivskarp konkurrence. Men det bliver en stor opgave for rådgiverbranchen og Danida at påvirke og sikre andre landes afbinding. Så hvis andre landes firmaer vil have lov til at være med, må vi også have en reel chance for at vinde kontrakter i andre donorlande, hvilket langt fra er tilfældet i dag. Danida har lovet branchen at leve op til dette ansvar, og FRI ser frem til samarbejdet på dette område.

Bestyrelsens sammensætning efter
ordinær generalforsamling den 6. marts 2003

Formand

Knud Østergaard Hansen, civilingeniør
COWI A/S, Lyngby

Viceformænd

Søren Holm Johansen, cand.polit
RAMBØLL, Virum

Ib Ballisager, civilingeniør
Carl Bro as, Glostrup

Øvrige medlemmer

Niels Bahnsen, civilingeniør
NIRAS A/S, Allerød

Jesper Strunge Jensen, ingeniør
Strunge Jensen A/S, Solrød Strand

Peter Korsbæk, akademiingeniør
Korsbæk & Partnere KS, Aalborg

Lars Lindgaard, ingeniør
William Hansen & Co. A/S, Brabrand

Halldor Stefansson, ingeniør
Henry Jensen A/S, Odense

Klaus Vang, akademiingeniør
Birch & Krogboe A/S, Virum

Medarbejdere i FRI's sekretariat

John Cederberg, direktør, civilingeniør
Henrik Garver, cand.scient.pol
Mads Peter Gede, cand.merc
Ken Henriksen, kantine
Birgitte Koch Jacobsen, cand.scient.soc
Vibeke Mose Nielsen, bogholder
Kirsten Mortensen, sekretær
Ulla Sassarsson, advokat
Birgitte Soetmann, receptionist
Winnie Toft, sekretær

Foreningen af Rådgivende Ingeniører, FRI

Kristianiagade 8
2100 København Ø

T: 35 25 37 37

F: 35 25 37 38

E: fri@frinet.dk

W: www.frinet.dk